

Ialo, ali bi bilo, tedaj pametno, de bi Slovenski poslanci v Frankfort ne šli, kateri bi se potegnili za pravico naše narodnosti? *) Ali se boste mogli čez zgubo pritožiti, ako ste le od dalje stali in gledali, namest de bi se bili krepko potegovali za svojo domovino in ji premago pridobili? Ko bi se pa — kar Bog obvari — v zboru Frankfortskim slovenski narodnosti kakoršna si bodi krivica godila, je ravno tam pravo mesto in slovesna dōba, v obliči cele Evrope se krivici zoperstaviti in terjati, de se ta zoperstava očitno zapiše, — in če hočete, po tem tudi s krepko besedo svoj odstop iz nemške zaveze napovedati. Prevdarite dobro moje besede, ktere vam s serčnim pozdravam pošljem. Slava Slovencam in vsim avstrijskim bratom! Slava našimu Ferdinandu! Slava našimu ustavnimu Cesarstvu! Slava Avstrijskimu Cesarstvu v serčni zavezi z edinjeno Nemško deželō!

Slovénski jezik ni otrōk.

Od vsih krajev slovenskih deželā, iz Koroškiga, iz Štajarskiga in Notrajskiga nam pošiljajo po Novicah sostavke, v kterih nam iskreno priporočujejo, zdaj za domač jezik se potegniti. Oglasil se je pa vender prederzin svētovavec, ki take domorodne želje za negodne želje graja, — kēr pravi v 16. listu Novic, de je naš jezik še otrok in negoden ga v kancelije vpeļjati. Kēr je po taki besedi začel satan med čisto sēme slovenšine škodljivo ļjuliko sejati, ga moramo koj v začetku iz poljā svoje osvobodene slavnosti prepoditi.

Kdor pravi, de je naš jezik negoden za kancelije, ta kancelijskih opravil ne poznā, in našiga jezika ne razume.

Kaj mislite: kakošni jezik pa rabimo po kancelijah? Gotovo taciga, ki ga ļjudstvo govori. Le po slovénsko nam Slovenci odgovarjajo; zakaj bi tedaj tudi po slovénsko ne pisali? Ali menite, de je bolj koristno, de slovénške odgovore ļjudstva v nemškem jeziku pisarimo? Ali mislite, de smo v nemšini tako razumni, de slovénsko misel z nemškimi besēdami práv čisto in neoskrunjeno zapišemo?

Dosti dosti uradnikov je, ki ne razumejo dobro ne nemšine, ne slovénšine, in vender morajo vse pravice ļjudi uterdovati. Kaj čuda, de se kmet dostikrat v pravde zaplede in de kolne gospoda, kēr pravi, de ga je osleparil. Iz svoje skušnje sim prepričan, de ne mine teden, de bi mi kmetje pri razlaganji pisem ne odgovorili: „tako se nismo pogodili, tako nismo govorili, gospod nam niso práv zapisali; pisma nam pa dozda nihče razlagal ni, ki je po nemško pisano; vedili nismo, kaj in kako je pisano.“ — Ali bi ne bilo práv, de bi se bilo to pišmo v maternim jeziku pisalo, de bi se bile v začetku vse napčenosti popravile?

Odgovorili nam boste: Sej uradniki ne znajo slo-

*) Ljubljanski zbor naslednje možē v abecednim redu za poslanca v Frankfort priporoči: gosp. Ambroža Mihela, komisarja v Smeledniku; grofa Antona Aleksandra Aversperga (Anastazja Grūna); gosp. Baumgartnerja Janeza, kupeca, gosp. Dr. Burgerja Matija, gosp. Dr. Krobata Blažeta; gosp. Dr. Dolencā Matijata (zdej na Dunaji); gosp. Haana Henrika, gosp. grof Hohenvartha Andreja, gosp. Dr. Hradeckita Viktorja, gosp. Dr. Kaučiča Matevža, gosp. prof. Klemana Janeza; gosp. Lašana Antona, v Belaku; gosp. Lukmana Lamberta, kupeca; gosp. Vilhelma Maka v Kerškem mestu; gosp. Dr. Melcerja Rajmunda; gosp. Mühleisna Janeza, kupeca; gosp. Philippa Leopolda, v Terstu; gosp. Raaba Karlna, v Ljubljani, Njih ekscelencijo gosp. Dr. Šrotta Vincenca, zdej na Dunaji; gosp. Sevnika Jožefa, grajšaka; gosp. Dr. Supančiča Franc., v Novim mestu; gosp. Dr. Ullepiča Karlna; gosp. Matija Vertovca, fajmoštra v Sent-Vidu nad Ipavo. — Ne vé se: ali bi vsi imenovani gospodje to poslanstvo prevzeti hotli; več družih, tukaj ne imenovanih, je že odpovedalo, kēr jim okoljšine ne pripustē, za delj časa od doma iti. Vredništvo.

vénsko pisati, akoravno slovénsko govore. Tega ne moremo sploh tajiti — tode tudi z nemšino navdani niso uradniki iz materniga telesa šinili — terdo so si jo mogli v šolah v glavo vtisovati. Kadar novine po šolah v nemškem jeziku izučē, prvič v pisarnico stopi, se mora iznoviga začēti v pisarni vaditi. Vzame iz pisemske hranilnice (Registratur) stare kopita in svoje misli po njih osnuje. Ravno tako bi si naši slovénski uradniki v začetku mogli pomagati s slovénskimi preglēdi. Tacih spisov najdete nekoliko v Drobtincāh gospoda knēzōškofa Slomškega, nekoliko pa v drobtincāh gospoda opāta Vodušeka. Kar bi vam jih pa pomanjkalo, vam jih hočemo radovoljno podariti. De pa slovénski uradniki svoj materni jezik malo razumejo, ni jezik kriv, ampak le dozdanji nemški jarem, in njih lastna lenōba. *) V 4. listu lētašnjih Novic je zaznamovan dopis iz Tersta, kateri pravi, de so v lētu 1847 kantonski komisarji in uradniki le prejemale štirnajst natisov „Novic.“ To je malo — malo! Vsim tem gospodam je izročēno osrečenje ļjudstva, in de se opravi, je potreba prijazniga razumljiviga pogovora s kmetam v maternim jeziku. Gospodje, kakō ste to sveto dolžnost spolnovāli, ako ste bili siromaki v maternim jeziku? Kolikanj več vam bo pa potreba zdaj po novi vladī materniga jezika, ako hočete svobodno ļjudstvo vladati, de bo imēlo do vas zaupanje. Nikar pa ne mislite, de boste vi prerorjeni Slovenci! naše kmete še pod nemško breme tlačili. Ne boste tēpli ne krajske pare več po glavi, ne bo ne stala lačna več v mlaki! Narodnost hočemo imēti, in dosēgli jo bomo gotovo — tode pri nemškem zboru je izkali ne bodemo! —

Drugi se vstavljajo s tem, de slovénski jezik ni zadosti vglajen, kakor ga kmet govori, de ima pomanjkanja mnogih besedī. Tudi ta je prazna. Kmet ima dosti besedī, in toliko, kolikor mu jih je potreba. Kakor vam kmet svoje misli razodēva, tako jih zapisujte. Če bi pa potreba bilo, kake bolj umljive besede se poslužiti, pa prebirajte knjige in besednjake, našli bote besed vsake baže, de se bolj vgladite. Le malo časa se vam bo kislo zdēlo, ali poterpljenje, ļubi prijatli! za svoj dobiček, za čast domovine, za prid poslēdnjih vnukov! In če ravno v začetku morebiti ne bomo cvetlic sadili — jih bojo pa naši nasledniki. Začetik je vselej terd, in kēr se ga boji, ne bo nikoli naprej prišel. — Pomislite, kako se je govorilo in pisalo pred 100 lēti v nemškem jeziku! Ako bi takrat Nemci, zavoljo okornosti svojiga jezika, ga ne bili po kancelijah rabili, ne bil bi nikoli na sedanjō stopnjo izobraženja prišel. Ali pa mislite, de je nemški jezik za našō mladino bolj pripraven? Pojte v učeliša — vidili boste, kako že majhniga otroka sučejo, de materni jezik pozabljuje in z nemškimi neznanimi besēdami nadomestuje; de se mora iz nemškiga jezika latinskiga ali gerškiga vaditi — in de na zadnje, ko je doveršen učenec, večidel nobeniga jezika popolnamā ne razume!

Slovenci! bratje! domorodci! čas zbujenja je prišel! Ali hočete zopet v stolētno omotico nazaj pasti, de bodo nemški in v nemšini vglajeni uradniki brez truda Vam gospodovali, v dušne verige slavnost vašiga naroda zakovali, in milost našiga dobrotļiviga Cesarja ognjusili!

Precej, brez podtikļjeja, naj se tedaj slovénski jezik v novim pravopisu v učeliša in v pisarnice vpēlje **) — in kdor tēga ne želī, ni prijatelj domovine.

Ambrož, c. k. kantonski komisār.

*) Tudi mi smo tega živo prepričani, de nekteri ponemčeni Krajci so le zatō protivniki slovenšine, kēr so preleni, de bi se svojiga materniga jezika tako naučili, de bi ga gladko brali in ročno pisali. Vredništvo.

**) Vsak pravi domorodec mora to želeti in terjati — ali počakati je treba, de dobimo nove naprave srenjskih